



CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare, 180, et.10, bir. 1001, MD2004, Chișinău, Republica Moldova
Telefon : (373 22) 296271; Fax (373 22) 296271 ; e-mail: info@cnaa.md

Comisia de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice

HOTĂRÎRE nr. AT-3/1

din 23 mai 2012

*cu privire la Codul de etică și deontologie profesională a
cercetătorilor și cadrelor universitare*

Întru realizarea prevederilor Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004, **COMISIA DE ATESTARE**

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare (anexa nr. 1).
2. Se aprobă Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de Etică a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (anexa nr. 2).
3. Se aprobă componența Comisiei de etică a CNAA (anexa nr. 3).
4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri îi revine dlui acad. Valeriu CANȚER, președinte al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare.

**Președinte,
academician**

Valeriu CANȚER

**Secretar științific,
profesor universitar**

Gheorghe GLADCHI

CODUL DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ A CERCETĂTORILOR ȘI CADRELOR UNIVERSITARE

I. Dispoziții generale

1. Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare (în continuare – Codul de etică) este elaborat în conformitate cu legislația Republicii Moldova în domeniul cercetării-dezvoltării și educației și cu tratatele internaționale cu atribuții în domeniu la care Republica Moldova este parte, cu respectarea drepturilor omului și cu cerințele exercitării responsabilităților individuale.
2. Codul de etică ia în considerație reglementările și standardele internaționale privind etica în cercetarea științifică și activitatea didactică, inclusiv [Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene](#), [Carta Europeană a Cercetătorilor și Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor](#), [Cele mai bune practici pentru asigurarea integrității științifice și prevenirea conduitei incorecte](#), [Bunele practici în domeniul cercetării științifice](#).
3. Codul de etică are drept scop precizarea principiilor și regulilor de conduită morală și profesională obligatorii, stabilirea responsabilităților și procedurilor naționale necesare pentru asigurarea conformității activităților științifice și științifico-didactice din Republica Moldova cu normele etice acceptate de către comunitatea științifică internațională.
4. Cadrul etic și deontologic definit de prezentul Cod este aplicabil cercetătorilor și cadrelor universitare din Republica Moldova care înaintează solicitări la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) sau desfășoară activități ce țin de competența acestuia, în cadrul proceselor de atestare a personalului științific și științifico-didactic sau de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării.
5. Aplicarea prezentului Cod nu exclude și nu înlocuiește drepturile și obligațiile legale cuprinse în alte documente ce privesc asigurarea eticii și deontologiei profesionale și nu se substituie altor coduri de etică.

II. Termeni de bază

6. În sensul prezentului cod, termenii de bază sunt definiți după cum urmează:
 - a) **autoplăgiat** - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale.
 - b) **buna conduită** - set de reguli etice și profesionale ce trebuie aplicate în scopul realizării unor acțiuni specifice cercetării-dezvoltării și educației;
 - c) **coautor al unei publicații** - orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicații științifice;
 - d) **confidențialitate** - păstrarea secretului asupra cercetării științifice aflată în desfășurare sau recent finalizate, asupra evaluării proiectelor, precum și asupra persoanei acuzate de fraudă și asupra persoanei care face o sesizare;

conflict de interese – situația de incompatibilitate în care se află o persoană juridică sau fizică care are un interes personal ce influențează imparțialitatea și obiectivitatea activităților sale în evaluarea, monitorizarea, realizarea, raportarea activităților de cercetare – dezvoltare; interesul personal include orice avantaj pentru persoana în cauză, soțul/soția, persoane aflate în relații înrudite prin sânge sau adopție (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătuși) sau

- e) relații de rudenie prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră), sau pentru organizația din sfera științei și inovării din care face parte;
 - f) **eroare** - greșeală neintenționată, datorată insuficienței informării, insuficienței practici profesionale, sau entuziasmului științific exagerat; depistarea erorii impune autorului ei obligația de a o denunța public;
 - g) **evaluare** – aprecierea rezultatelor cercetării științifice, a cercetătorilor și a organizațiilor din sfera științei și inovării, prin folosirea unor criterii calitative și cantitative;
 - h) **fabricare de rezultate sau date** - raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activități de cercetare-dezvoltare;
 - i) **falsificare de rezultate sau date** - raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite; manipularea reprezentărilor sau a ilustrațiilor; defectarea aparatului experimental ori numeric pentru a obține datele dorite fără a raporta despre defectările efectuate;
 - j) **fraudă în știință** - acțiunea deliberată de confecționare a datelor și rezultatelor, falsificarea, plagierea, înstrăinarea ilicită a rezultatelor cercetării științifice sau alte procedee care se abat de la bunele practici acceptate de comunitatea științifică și care au ca scop obținerea unor avantaje;
 - k) **paternitate** - calitatea de autor al unui produs științific;
 - l) **plagiat** - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale;
 - m) **produs științific** - publicație, brevet de invenție, produs industrial, agricol, tehnologie, program de calculator și altele asemenea, obținut în urma activității de cercetare-dezvoltare și care poate face obiectul proprietății intelectuale;
 - n) **proprietate intelectuală** – totalitatea mijloacelor prin care o idee este difuzată (carte, articol, suport electronic, audio-video etc.), precum și dreptul de autor corespunzător; după caz, proprietatea intelectuală se poate referi și la tezele de doctorat; lucrarea semnată de mai mulți autori aparține fiecăruia dintre ei; dacă ideea n-a fost difuzată printr-unul din mijloacele menționate ea nu reprezintă o proprietate intelectuală;
 - o) **sanctiune** – pedeapsă aplicată persoanei fizice sau juridice, care nu respectă reglementările bunei conduite în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare;
7. Comisia de etică a CNAEA va interpreta și preciza, în caz de necesitate, aceste și alte noțiuni ce se referă la fraudă științifică, având în vedere bunele practici internaționale.

III. Principii generale în activitatea științifică și științifico-didactică

- 8. Buna conduită a cercetătorilor științifici și a cadrelor universitare este asigurată de respectarea următoarelor principii generale: libertății de cercetare; demnității; integrității; precauției; responsabilității și binefacerii; atitudinii profesionale; bunelor practici și a dezvoltării profesionale continue; exploatării și diseminării rezultatelor.
- 9. Principiul libertății de cercetare constă în libertatea de gândire și de exprimare și libertatea de a identifica metode prin care să se rezolve probleme și:

- a) se asigură prin acces liber la sursele de informare; schimb liber de idei; necenzurarea produselor științifice;
 - b) este limitată de necesitatea respectării drepturilor omului; a protecției animalelor; protejării mediului ambiant.
10. Principiul demnității constă în obligația de a desfășura activitățile de cercetare-dezvoltare manifestând respect față de ființele vii și în particular față de om ca ființă rațională, netratându-le niciodată doar ca mijloc, ci întotdeauna ca valoare supremă.
11. Principiul integrității constă în exercitarea activității cu onestitate, corectitudine și spirit colegial, în deplină concordanță cu celelalte principii etice, fără nici o ingerință din afară. Cercetătorii trebuie să adere la practicile etice recunoscute și principiile fundamentale ale eticii, corespunzătoare disciplinei (disciplinelor) lor.
12. Principiul precauției constă în obligația de a clarifica gradul de precizie, respectiv de risc ce caracterizează rezultatele cercetării-dezvoltării. În desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare vor fi luate în considerare toate consecințele care pot fi prezise (prevăzute, anticipate) pe baza datelor științifice, alături de acelea a căror probabilitate nu poate fi negată chiar dacă nu este dovedită științific.
13. Principiul responsabilității și binefacerii constă în asigurarea că activitățile sunt relevante pentru societate, produc beneficii sociale sau economice și că se realizează un echilibru între interesele individuale și cele colective. El poate fi atins prin:
- a) evitarea dublării cercetărilor realizate anterior;
 - b) respectarea proprietății intelectuale și a proprietății comune a datelor în cazul cercetărilor realizate în colaborare;
 - c) respectarea principiilor unui management financiar corect, transparent și eficient;
14. Principiul atitudinii profesionale constă în cunoașterea și respectarea reglementărilor care vizează domeniul lor de activitate, inclusiv:
- a) familiarizarea cu obiectivele strategice care guvernează domeniul lor de cercetare și cu mecanismele de finanțare;
 - b) familiarizarea cu reglementările la nivel național, sectorial sau instituțional care guvernează condițiile de formare profesională sau de activitate;
 - c) obținerea aprobărilor necesare înainte de începerea activităților sau de accesarea resurselor oferite.
15. Principiul bunelor practici și a dezvoltării profesionale continue constă în îmbunătățirea permanentă a activității prin:
- a) adoptarea de bune practici în domeniu, inclusiv luarea măsurilor necesare pentru protejarea sănătății și pentru siguranță;
 - b) prin actualizarea și extinderea aptitudinilor și competențelor lor, care nu se poate restrânge doar la formarea profesională formală, ateliere, conferințe și e-educație.
16. Principiul exploatării și diseminării rezultatelor prevede că, cercetătorii trebuie să se asigure că rezultatele cercetării lor sunt exploatate și diseminate:
- a) prin comunicate, transferate într-o altă cercetare sau, dacă este posibil, comercializate;
 - b) prin informarea societății într-un astfel de mod încât ele să fie înțelese de nespecialiști, prin aceasta îmbunătățindu-se înțelegerea științei de către public.

IV. Asigurarea normelor de bună conduită

17. Normele de bună conduită în activitatea științifică și științifico-didactică se referă la respectarea legii; garantarea libertății în cercetarea științifică și în învățământ; respectarea principiilor bunei practici științifice; asumarea responsabilităților.
18. Normele de bună conduită în activitatea științifică și științifico-didactică includ: norme de bună conduită în activitatea științifică; norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică; norme de bună conduită în activitatea de evaluare a rezultatelor științifice și științifico-didactice; norme de bună conduită în funcțiile de conducere în activitățile științifice și științifico-didactice; normele de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic.
19. Onestitatea cercetătorului este un element de bază pentru buna conduită în cercetarea științifică și activitatea didactică:
 - a) onestitatea cercetătorului științific asigură respectarea contribuțiilor predecesorilor, concurenților și partenerilor și conduce la diminuarea numărului de erori și exagerări;
 - b) cercetătorii științifici și cadrele universitare trebuie să se comporte astfel încât să edifice, să păstreze și să consolideze încrederea publicului în onestitatea, corectitudinea și imparțialitatea sa;
 - c) personalul științific și științifico-didactic trebuie să evite orice activitate care i-ar putea afecta credibilitatea, obiectivitatea și imparțialitatea.
20. Cooperarea și colegialitatea în grupurile de cercetare științifică reprezintă o protecție față de erorile științifice și față de fraudă, asigurând transparența rezultatelor și conducând la creșterea valorii produselor științifice.
21. Respectul față de proprietatea intelectuală și față de probitatea intelectuală evită cazurile de fraudă sau plagiat.
22. Originalitatea și calitatea produselor științifice trebuie să primeze asupra cantității la evaluarea rezultatelor cercetării științifice.
23. Datele primare care au condus la ieșirea pe piață a produsului științific trebuie păstrate, în condiții de siguranță, pe toată durata stabilită de unitatea sau instituția de cercetare-dezvoltare. Datele primare trebuie să permită reproductibilitatea produsului științific și în alte grupuri de cercetare.
24. Datele contradictorii, diferențele de concepție experimentală sau de practică, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie sunt factori specifici cercetării – dezvoltării și nu constituie abateri de la buna conduită în cercetare. Îndoiala asupra propriilor rezultate poate conduce la eliminarea erorilor.
25. Cercetătorii științifici și cadrele universitare trebuie să respingă și să nu accepte posibile conflicte de interes, având următoarele obligații pentru evitarea unor astfel de situații:
 - a) să furnizeze informații legate de interesele financiare relevante pentru activitățile de cercetare-dezvoltare;
 - b) să furnizeze, la cerere, informații privind implicarea în organizații bazate pe valori religioase sau politice care ar putea să influențeze activitatea de cercetare-dezvoltare;
 - c) să declare imediat conflictul de interese în care s-ar putea afla la un moment dat și să-și clarifice poziția față de această situație.
26. Cercetătorii științifici au datoria de a sesiza conducerea instituției din care fac parte atunci când constată că rezultatele cercetării-dezvoltării au un efect negativ asupra societății sau sunt constatate abateri de la normele morale.

V. Abaterile de la normele de bună conduită

27. Abaterile grave de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară sunt următoarele:
- plagiarea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;
 - fabricarea de rezultate sau date și prezentarea lor ca: date experimentale, date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori ca date sau rezultate obținute prin calcule analitice ori raționamente deductive;
 - falsificarea de: date experimentale, date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori de date sau rezultate obținute prin calcule analitice ori raționamente deductive;
 - introducerea de informații false în solicitările de atestare sau de evaluare: în dosarele pentru conferirea gradelor științifice și a titlurilor științifice și științifico-didactice, în dosarele pentru echivalare și recunoaștere a gradelor și titlurilor obținute în străinătate, în dosarele pentru abilitarea cu drept de conducere a doctoratului, în rapoarte de autoevaluare și evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării sau în alte documente.
28. Abaterile de la normele de buna conduită, în măsura în care nu constituie infracțiuni potrivit legii penale, includ și aspectele legate de: diverse forme de discriminare; nedezvăluirea conflictelor de interese; nerespectarea confidențialității, abuzul de autoritate cu diverse efecte, obstrucționarea activității de cercetare-dezvoltare, obstrucționarea activității unor comisii de etică sau de evaluare, precum și nerespectarea prevederilor și procedurilor legale.
29. În procesul de activitate științifică abateri de la norme de bună conduită mai reprezintă:
- îngreunarea deliberată, împiedicarea sau sabotarea activității de cercetare-dezvoltare a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spațiile de cercetare-dezvoltare, prin avarierea, distrugerea ori manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanțelor organice sau anorganice ori a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităților de cercetare-dezvoltare;
 - neînregistrarea și/sau nestocarea rezultatelor, precum și înregistrarea și/sau stocarea eronată a rezultatelor;
 - ascunderea sau înlăturarea rezultatelor nedorite.
30. În procesul de publicare și diseminare a rezultatelor științifice se constituie în abateri de la normele de bună conduită și:
- autoplagiatul;
 - publicarea repetată a acelorași rezultate ca elemente de noutate științifică, fără a se menționa sursa inițială și/sau cu adăugiri nesemnificative;
 - interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor și deformarea concluziilor;
 - nerecunoașterea metodologiilor și a rezultatelor altor cercetători ca sursă de informare, prezentarea deliberat deformată a rezultatelor altor cercetători;
 - neatribuirea corectă a paternității unei lucrări;
 - inclusiunea în lista de autori a unei publicații științifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicație ori excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicație;
 - inclusiunea în lista de autori a unei publicații științifice a unei persoane fără acordul acesteia;
 - publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii ori metode științifice nepublicate.
31. În procesul de evaluare a rezultatelor științifice și științifico-didactice se consideră abateri de la normele de bună conduită:
- nedezvăluirea situațiilor de conflicte de interese în realizarea de evaluări;
 - lipsa de obiectivitate și nerespectarea confidențialității în evaluare;

- c) discriminarea, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală ori alte tipuri de discriminare;
32. În categoria abaterilor de la normele de bună conduită de către persoanele cu funcții de conducere se includ:
- a) însușirea nemeritată a calității de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine pentru sine sau pentru soți, persoane aflate în relații înrudite prin sânge sau adopție (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătuși) sau relații de rudenie prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră);
 - c) abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine;
 - d) obstrucționarea activității unei comisii de etică sau de evaluare din cadrul CNAA;
 - e) nerespectarea prevederilor și procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitățile științifice și științifico-didactice prevăzute în prezentul Cod.
33. Constituie abateri de la normele de buna conduită, prin asociere:
- a) participarea activă în abateri săvârșite de alții;
 - b) cunoașterea abaterilor săvârșite de alții și nesesizarea comisiei de etică a instituției sau, în lipsa acesteia, a Comisiei de etică a CNAA;
 - c) coautoratul publicațiilor conținând date falsificate sau confecționate.

VI. Sancțiunile în cazul abaterilor de la normele de bună conduită

34. Procedurile de constatare a abaterilor și identificare a vinovaților sunt coordonate de către Comisia de Etică a CNAA, în conformitate cu Regulamentul de funcționare a acesteia.
35. După constatarea abaterilor, Comisia de etică propune Comisiei de Atestare sau, după caz, Comisiei de Acreditare a CNAA, aplicarea sancțiunilor pentru cei vinovați.
36. Sancțiunile au și rolul de a preveni cazurile de abatere de la etica științifică și de a păstra prestigiul cercetării științifice. Ele pot fi morale sau disciplinare.
37. Sancțiunile morale includ interdicția de a activa în:
- a) comisiile de experți ale CNAA;
 - b) consiliile științifice specializate;
 - c) comisiile de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării ale CNAA;
 - c) seminarele științifice de profil;
 - d) calitate de expert confidențial al CNAA;
 - e) alte comisii a căror activitate ține de atribuțiile CNAA.
38. Sancțiunile disciplinare includ:
- a) retragerea calității de conducător de doctorat pentru o teză sau pentru o perioadă;
 - b) retragerea (inițierea) gradelor științifice de doctor și doctor habilitat;
 - c) retragerea (inițierea) titlurilor științifice / științifico-didactice de conferențiar universitar, conferențiar cercetător, profesor universitar sau profesor cercetător;
 - d) anularea acreditării unei organizații din sfera științei și inovării;
 - e) alte sancțiuni ce țin de competența CNAA.
39. La recomandarea Comisiei de Etică, CNAA poate propune organizațiilor din sfera științei aplicarea unor sancțiuni de țin de competența lor.
40. În cazul constatării, de către Comisia de etică, a unor abateri de la normele de bună conduită în dosarele aflate în examinare la CNAA, Comisia de Atestare sau, după caz, Comisia de Acreditare a CNAA, va respinge aceste dosare cu eventuala aplicare a sancțiunilor stipulate mai sus. Perioada după care pot fi reexaminat dosarele respective depinde de gravitatea abaterii.

41. Sancțiunile prevăzute la art. 35 și 36 nu absolvă pe cei vinovați de aplicarea altor prevederi ale legislației în vigoare.

VII. Dispoziții finale și tranzitorii

42. Se recomandă organizațiilor din sfera științei și inovării să instituie comisii de etică instituționale și să elaboreze propriile coduri de etică, care ar stipula modul de primire a sesizărilor, etapele de examinare a cazurilor, formele de desfășurare a investigațiilor, procedura de luare a deciziilor și modalitatea de păstrare a documentelor și rezultatelor examinării sesizărilor.
43. Prezentul cod intră în vigoare după aprobarea acestuia de către Comisia de Atestare și Comisia de Acreditare a CNAA.

REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A COMISIEI DE ETICĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de Etică a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (în continuare – Regulament) stabilește misiunea, atribuțiile și activitățile Comisiei de Etică a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (în continuare – Comisia de Etică).
2. Comisia de Etică este un organ consultativ al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (în continuare – CNAA), fără personalitate juridică.
3. Comisia de Etică își desfășoară activitatea în conformitate cu Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova [nr.259 din 15.07.2004](#), cu modificările și completările ulterioare, Regulamentul cu privire la funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice în Republica Moldova [nr.239 din 25.11.2004](#), cu modificările și completările ulterioare, Regulamentul privind organizarea și desfășurarea doctoratului și postdoctoratului [nr.173 din 18.02.2008](#), Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare, cu alte acte normative și tratate internaționale cu atribuții în domeniu la care Republica Moldova este parte, precum și cu prezentul Regulament.
4. CNAA asigură secretariatul tehnic și sprijinul executiv pentru activitatea Comisiei de Etică.
5. Comisia de Etică poate constitui comisii sau grupuri de lucru, cărora le poate delega unele din atribuțiile proprii.

Capitolul II. Misiunea și atribuțiile Comisiei de Etică

6. Comisia de Etică are misiunea de a preciza și elabora norme de bună conduită morală și profesională în activitățile de cercetare-dezvoltare și de a monitoriza aplicarea acestora în procesul de pregătire și atestare a personalului științific și științifico-didactice de înaltă calificare, precum și în procesul de evaluare și acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării.
7. În vederea realizării misiunii sale, Comisia de Etică îndeplinește următoarele atribuții:
 - a) stabilește principiile și regulile de conduită morală și profesională obligatorii pentru personalul din domeniul cercetării-dezvoltării, care înaintează solicitări la CNAA;
 - b) elaborează proiecte de acte normative în domeniul eticii și deontologiei profesionale în cercetare-dezvoltare, care țin de activitățile CNAA;
 - c) propune proceduri specifice de urmat și sancțiuni în cazul unei conduite necorespunzătoare;
 - d) analizează cazurile referitoare la încălcarea regulilor de bună conduită (în urma sesizărilor, contestațiilor sau autosesizărilor) și adoptă hotărâri prin care constată dacă a fost realizată o abatere de la norme și persoanele care se fac vinovate;
 - e) elaborează recomandări de soluționare a cazurilor sau de aplicare a sancțiunilor și le înaintează Comisiei de Atestare și Comisiei de Acreditare;
 - f) propune modificări la dispozițiile în vigoare menite să contribuie la respectarea eticii profesionale în cercetare-dezvoltare;
 - g) întocmește rapoarte cu analize și recomandări ce țin de etica și deontologia profesională în activitatea de cercetare-dezvoltare și le prezintă conducerii CNAA;

h) colaborează cu Comisia de etică a Academiei de Științe a Moldovei, cu organismele similare ale altor autorități publice și organizații din sfera științei și inovării din țară și de peste hotare, analizează și face propuneri pentru stabilirea relațiilor de colaborare cu structuri și organisme internaționale cu responsabilități în domeniul eticii și deontologiei profesionale din activitatea de cercetare-dezvoltare.

8. La solicitarea CNAA, Comisia de Etică realizează și alte activități ce țin de evaluarea, monitorizarea și controlul bunei conduite în cercetare-dezvoltare, incluzând normelor etice și profesionale de către organizații sau cercetători.

Capitolul III. Organizarea și funcționarea Comisiei de Etică

Secțiunea 1. Constituirea și componența Comisiei de Etică

9. Comisia de Etică este formată din 13 membri, reprezentând Academia de Științe – trei persoane, instituțiile de învățământ superior – trei persoane, Ministerul Educației – o persoană, Ministerul Justiției - o persoană, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății – o persoană, Agenția pentru Protecția Proprietății Intelectuale – o persoană, Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare – o persoană și organizațiile non-guvernamentale – o persoană.

10. Candidaturile pentru Comisia de Etică sunt propuse de către organizațiile și instituțiile enumerate în p.9 și sunt aprobate de către Comisia de Atestare și de Comisia de Acreditare a CNAA pe un termen de 4 ani. În cazul când un membru al Comisiei de Etică își încetează relațiile de muncă cu organizația care l-a desemnat, acesta poate fi înlocuit.

11. Membri ai Comisiei de Etică pot fi persoane din țară și de peste hotare cu activitate recunoscută în domeniul cercetării-dezvoltării și / sau specialiști în domeniul juridic și în domeniul eticii științei. O persoană poate fi aprobată în calitate de membru a Comisiei de Etică pentru maxim 2 mandate.

12. Membrii Comisiei de Etică li se poate retrage această calitate, prin hotărârea Comisiei de Atestare și a Comisiei de Acreditare a CNAA, dacă încalcă normele etice sau de deontologie profesională ori nu participă în mod sistematic în activitățile Comisiei de Etică.

13. Se consideră că un membru nu participă în mod sistematic în activitățile Comisiei de Etică în cazurile în care:

a) nu participă la mai mult de 3 ședințe ale Comisiei de Etică pe an sau 2 ședințe consecutive, fără motive întemeiate;

b) nu își exprimă prin vot opinia referitor la mai mult de ¼ din cazurile examinate de către Comisia de Etică.

14. Desemnarea și aprobarea unui nou membru al Comisiei de Etică în locul celui exclus se face în conformitate cu p.10. Mandatul noului membru expiră la expirarea mandatului membrului pe care îl înlocuiește.

Secțiunea 2. Conducerea Comisiei de Atestare (președinte, vicepreședinte, secretar)

15. Comisia de Etică are un președinte, un vicepreședinte și un secretar, aprobați prin hotărârea Comisiei de Atestare și a Comisiei de Acreditare a CNAA.

16. O persoana nu poate ocupa funcția de președinte al Comisiei de Etică pentru o perioadă mai mare de 4 ani consecutiv.

17. Președintele Comisiei de Etică are următoarele atribuții:

- a) propune programul activităților necesare pentru îndeplinirea misiunii atribuite;
- b) moderează ședințele de lucru ale Comisiei de Etică;
- c) desemnează experții care vor examina mai detaliat cazurile de încălcare a eticii și deontologiei profesionale în cercetare-dezvoltare;
- d) stabilește, împreună cu secretarul, ordinea de zi a ședințelor de lucru ale Comisiei de Etică;
- e) reprezintă Comisia de Etică în relațiile cu alte organizații.

18. În cazul indisponibilității președintelui, atribuțiile sale sunt preluate de către vicepreședinte.

19. Secretar al Comisiei de Etică este desemnata o persoană din aparatul administrativ al CNAA, care are următoarele atribuții:

- a) asigură legătura operativă a Comisiei de Etică cu președintele și vicepreședinții CNAA, în vederea informării acestora despre activitatea Comisiei de Etică;
- b) este responsabil de înregistrarea sesizărilor privind abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare parvenite pe adresa electronică sau prin intermediul telefonului de încredere;
- c) recepționează și sistematizează sesizările privind abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, înregistrate în cancelaria CNAA și înregistrate personal în urma apelurilor telefonice și a mesajelor electronice;
- d) transmite președintelui Comisiei de Etică informația privind sesizările depuse și stabilește, împreună cu acesta, ordinea de zi preliminară a ședințelor de lucru a Comisiei de Etică;
- e) transmite prin mijloace electronice tuturor membrilor ordinea de zi preliminară a ședințelor și materialele sesizărilor în format electronic;
- f) redactează procesul-verbal al ședințelor de lucru a Comisiei de Etică;

20. Funcțiile de președinte, vicepreședinte și secretar se aprobă prin hotărârea Comisiei de Atestare și a Comisiei de Acreditare a CNAA, la propunerea președintelui CNAA.

Secțiunea 3. Organizarea activităților Comisiei de Etică

21. În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, Comisia de Etică se întrunește în ședințe de lucru la necesitate. În cazul existenței sesizărilor sau contestațiilor, Comisia de Etică se va întruni înainte de fiecare ședință a Comisiei de Atestare, respectiv a Comisiei de Acreditare, cu cel puțin 7 zile până la desfășurarea acesteia.

22. Ședințele Comisiei de Etică pot fi convocate de către președintele Comisiei de Etică, de către președintele CNAA sau la cererea a cel puțin 5 membri ai Comisiei de Etică.

23. Pentru fiecare ședință de lucru președintele și secretarul Comisiei de Etică stabilesc o ordine de zi preliminară. Ordinea de zi se aprobă la începutul fiecărei ședințe și, la cererea oricărui membru al Comisiei de Etică, poate fi modificată prin decizia membrilor.

24. Materialele în format electronic disponibile pentru ședința Comisiei de Etică se transmit tuturor membrilor prin e-mail, iar cele pe hârtie – membrilor desemnați pentru analizarea cazurilor concrete de încălcare a normelor de bună conduită în cercetare-dezvoltare, cu cel puțin 3 zile înainte de ședință.

25. Pentru examinarea subiectelor de pe ordinea de zi, Comisia de Etică are acces la toată informația existentă în baza de date a CNAA și la orice alte date ale organizațiilor din sfera științei și inovării care sunt necesare pentru desfășurarea activităților sale.

26. Ședința Comisiei de Etică se consideră deliberativă dacă la ea participă cel puțin 2/3 din membrii acesteia. Este permisă participarea on-line a membrilor la ședință.

27. Președintele și vicepreședinții CNAA, reprezentanții acestora și membrii aparatului CNAA, de a căror competență ține cazul examinat, pot participa la ședințele Comisiei de Etică în calitate de observatori. Comisia de Etică poate invita la ședință persoane din afară, în calitate de observatori sau experți.

28. Pentru adoptarea unei hotărâri, membrii Comisiei de Etică votează în cadrul ședințelor. Votarea este deschisă dacă pentru alt mod nu s-a pronunțat niciun membru al Comisiei de Etică. Este permisă procedura de vot la distanță, pentru persoanele care nu participă la ședință, dar și-au trimis opțiunea, în scris sau prin mijloace electronice, până la luarea deciziei în ședința Comisiei de Etică.

29. Membrii Comisiei de Etică care se află în conflict de interese în raport cu subiectul examinat nu participă la dezbateri și se abțin de la vot.

30. Hotărârea se consideră adoptată dacă pentru ea s-a pronunțat majoritatea (50%+1) membrilor prezenți la ședință. În cazul existenței voturilor membrilor care nu sunt prezenți la ședință, hotărârea se consideră adoptată dacă pentru ea au votat majoritatea (50%+1) membrilor Comisiei de Etică.

31. În urma desfășurării ședinței se întocmește un proces-verbal, care se prezintă conducerii CNAA în decurs de 3 zile. Acesta va include, minim, lista membrilor participanți, subiectele discutate și hotărârile adoptate.

32. Comisia de Etică întocmește anual un raport de activitate pe care îl prezintă conducerii CNAA.

Capitolul IV. Examinarea sesizărilor și a contestațiilor

Secțiunea 1. Sesizarea Comisiei de Etică. Autosesizarea. Contestațiile.

33. Comisia de Etică analizează cazurile referitoare la abateri de la normele de buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, în urma sesizărilor, contestațiilor sau prin autosesizare.

34. Dreptul de a depune o sesizare o are orice persoană.

35. Sesizările și contestațiile în scris se înregistrează în Cancelaria CNAA.

36. În cadrul CNAA există un telefon de încredere și un e-mail, gestionate de către secretarul Comisiei de Etică, la care pot fi transmise sesizări.

37. Secretarul Comisiei de Etică înregistrează toate sesizările și contestațiile primite și le transmite către toți membrii Comisiei de Etică.

38. Sesizările și contestațiile pot include orice date, documente sau probe materiale care susțin textul sesizării, în copie simplă, legalizată sau în original, în limba română ori în limbi de circulație internațională.

39. Comisia de Etică se poate autosesiza, în baza datelor, documentelor și probelor materiale publicate în mass media.

Secțiunea 2. Dezbaterile cazurilor de abateri de la normele de bună conduită

40. Președintele Comisiei de Etică, împreună cu secretarul acesteia, analizează sesizările acumulate și propune lista preliminară a cazurilor care vor fi examinate în ședința Comisiei de Etică, cu informarea conducerii CNAA. Membrii Comisiei se pot pronunța pentru includerea sau excluderea unor cazuri în dezbateri.

41. Comisia de Etică analizează obligatoriu cazurile transmise de către președintele CNAA și cele care includ materiale doveditoare ale abaterii comise de la normele de bună conduită.

42. Președintele Comisiei de Etică desemnează 1-2 experți dintre membrii comisiei pentru fiecare caz, care vor analiza mai detaliat aspectele sesizării sau contestației.

43. În vederea analizării unor cazuri mai complicate, Comisia de Etică poate constitui grupuri de lucru sau poate invita experți, carora le poate delega unele din propriile atribuții. Componenta grupului de lucru pentru fiecare caz se stabilește prin hotărârea Comisiei de Atestare sau a Comisiei de Acreditare și se face publică pe site-ul CNAA.

44. În cadrul analizei cazurilor, Comisia de Etică poate realiza audieri cu persoanele implicate direct ori indirect în faptele sesizate sau contestate, cu autorul (ii) sesizării ori contestației, cu persoane din conducerea organizațiilor/unităților primare/consiliilor științifice implicate în faptele sesizate, cu păstrarea anonimității expeditorului/expeditorilor.

45. Experții desemnați pregătesc un raport preliminar, pe care îl prezintă la ședința Comisiei de Etică. Membrii Comisiei de Etică dezbate acest raport și propun modificări / completări.

46. Pozițiile luate individual de către membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru sau experții invitați în cadrul discuțiilor referitoare la încălcarea normelor de bună conduită, modul în care a votat fiecare membru al Comisiei de Etică și procesele verbale ale ședințelor în care au loc astfel de discuții constituie secrete profesionale și nu pot fi dezvăluite decât președintelui CNAA, reprezentanților acestuia sau organelor abilitate de control.

47. Termenul de examinare în Comisia de Etică a unei sesizări sau contestații nu poate depăși 3 luni.

Secțiunea 3. Raportul de caz

48. Procedura de examinare a fiecărei sesizări sau contestații în Comisia de Etică ia sfârșit prin adoptarea unei hotărâri, denumite raport de caz.

49. Raportul de caz va conține cel puțin următoarele elemente:

- a) o sinteză a conținutului sesizării sau contestației;
- b) o analiză a informațiilor, datelor, documentelor și probelor materiale din conținutul sesizării sau contestației, precum și a oricăror alte elemente semnificative obținute în cursul analizei, inclusiv în cursul audierilor;
- c) constatarea argumentată a existenței sau, după caz, a absenței uneia ori unor abateri de la buna conduita, etica și deontologia în activitatea de cercetare-dezvoltare;
- d) în cazul în care o abatere a fost constatată - identificarea argumentată a persoanei/persoanelor vinovate, precum și sancțiunile propuse pentru aplicare acestora;
- e) semnăturile membrilor Comisiei de Etică prezenți la ședință și celor care s-au pronunțat în scris anterior.

50. Raportul de caz se aprobă prin hotărârea Comisiei de Etică, în conformitate cu prevederile art.30., iar la votare nu participă membrii aflați în conflicte de interese.

51. Dacă unul sau mai mulți membri ai Comisiei de Etică au o altă părere decât cea conținută în raportul de caz, aceștia își vor redacta și vor semna opinia separată, cu indicarea considerentelor pe care se sprijină.

52. Raportul de caz este transmis de către secretarul Comisiei de Etică, în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobare, președintelui CNAA, care îl include în ordinea de zi a următoarei ședințe a Comisiei de Atestare sau a Comisiei de Acreditare.

53. Raportul de caz se publică pe site-ul CNAA, în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobare.

54. Comisia de Atestare sau, după caz, Comisia de Acreditare, examinează raportul prezentat și, în baza concluziilor și recomandărilor pe care le conține, aprobă hotărârea privind sancționarea inovațiilor sau alte acțiuni care se impun.

Capitolul V. Asigurarea eticii și deontologiei profesionale în activitățile Comisiei de Etică

Secțiunea 1. Obligațiile membrilor și persoanelor invitate

55. Membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați sunt obligați să respecte normele de etică și deontologie profesională.

56. Membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați sunt obligați să raporteze orice situație în care consideră că se află într-un conflict de interese, imediat după ce constată existența conflictului de interese, și de a nu participa la luarea deciziilor supuse direct conflictului de interese.

57. Membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați nu pot participa la examinarea sesizărilor și contestațiilor ce implică persoane cu care sunt:

- a) coautori ai publicațiilor științifice sau coexecutori ai proiectelor de cercetare-dezvoltare, în ultimii 5 ani;
- b) în relații de subordonare conducător de doctorat-doctorand;

- c) soți, se află în relații înrudite prin sânge sau adopție (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătușe) sau relații de rudenie prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră);
- d) angajați în aceeași organizație;
- e) în situația de a fi beneficiat de servicii sau foloase de orice natură, în ultimii 5 ani.

58. Membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați, precum și membrii aparatului CNAA sunt obligați să păstreze confidențialitatea asupra identității expeditorilor sesizărilor sau contestațiilor, asupra documentelor supuse dezbaterii și pozițiilor exprimate pe parcursul acestora, cu excepția acelor documente care sunt făcute publice.

59. Toate activitățile Comisiei de Etică se vor baza pe corectitudine, principialitate și responsabilitate.

Secțiunea 2. Sancționarea abaterilor

60. Membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați răspund, în conformitate cu prevederile legale, pentru nerespectarea atribuțiilor și obligațiilor stabilite prin prezentul regulament.

61. În cazul în care membrul Comisiei de Etică desemnat în calitate de expert (raportor) a tolerat plagiatul, falsurile comise, alte acțiuni incompatibile cu etica omului de știință, acesta se exclude automat din componența comisiei.

62. Sancționarea disciplinară a membrilor Comisiei de Etică se face de către Comisia de Atestare sau, după caz, de către Comisia de Acreditare, la inițiativa președintelui CNAA. Pentru constatarea abaterilor de la deontologie ale membrilor Comisiei de Etică, președintele CNAA poate crea grupuri de lucru.

63. Sancționarea disciplinară a grupurilor de lucru și a experților invitați de către Comisia de Etică se face de către Comisia de Atestare sau, după caz, de către Comisia de Acreditare, la inițiativa Comisiei de Etică. Pentru constatarea abaterilor de la deontologie ale membrilor grupurilor de lucru și a experților invitați, Comisia de Etică poate crea un grup de lucru din membrii săi.

Capitolul VI. Dispoziții finale și tranzitorii

64. Pentru activitatea desfășurată, membrii Comisiei de Etică, a grupurilor de lucru și experții invitați sunt remunerați de către CNAA, în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova [nr. 222 din 28.04.1993](#) “Cu privire la retribuirea muncii specialiștilor încadrați în procesul de atestare a cadrelor științifice, didactice, membrilor, Comisiei Medicamentului și altor comisii de experți”, cu modificările și completările ulterioare.

65. Dosarele examinate sunt confidențiale. Nici o persoană străină nu are acces la dosarul sesizării sau contestației fără acordul scris al autorului (în caz că este semnată) și fără încuviințarea Comisiei de Etică, cu excepția cazului în care problema examinată este subiectul unei investigații oficiale a organelor de drept autorizate.

66. Comisia de Etică va păstra dosarele, pe durată nedeterminată, în arhiva CNAA.

67. În lipsa unor norme sau definiții a unor abateri în prezentul Cod de Etică, se vor aplica, până la elaborarea acestora de către Comisia de Etică, normele deontologice internațional acceptate în domeniu, conținute în Raportul OECD „[Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct](#)”, Documentul de sinteză al ESF “[Good scientific practice in research and scholarship](#)” și în alte acte ce tratează abaterile morale și profesionale în cercetare-dezvoltare.

*Anexa nr.3
la Hotărîrea nr. AT-3/1 din 23 mai 2012
cu privire la Codul de etică și deontologie
profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare*

COMPONENȚA COMISIEI DE ETICĂ A CNAA

1. Belostecinic Grigore, doctor habilitat, profesor universitar, membru corespondent, **președinte**
2. Andrieș Serafim, doctor habilitat, profesor universitar, academician, **vicepreședinte**
3. Cerbu Sabina, șef Cabinetul Ministrului Justiției, **secretar științific**
4. Roșca Alexandru, doctor habilitat, academician
5. Diaconu Ion, doctor habilitat, profesor universitar, membru corespondent
6. Cimpoieș Gheorghe, doctor habilitat, profesor universitar, membru corespondent
7. Dorogan Valerian, doctor habilitat, profesor universitar
8. Vermeiuc Lilia, șef Secție, Departamentul Drept de Autor și Drepturi Conexe, AGEPI
9. Velișco Nadejda, doctor, conferențiar universitar, șef Direcție Învățământul Superior, Ministerul Educației
10. Donea Victor, șef Direcție Politici în Educație, Formare Profesională și Știință, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
11. Gavriliuc Mihai, doctor habilitat în economie, profesor universitar, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"
12. Perju Veaceslav, doctor habilitat, conferențiar universitar, CNAA
13. Chiriac Liubomir, doctor habilitat, conferențiar universitar, IDIS Viitorul